

HAJNAL

OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

A HAJNAL szerkesztőségénél a következő imádságos könyvek kaphatók

Rendelési cím:

☞ „HAJNAL“
217 Third Street,
PASSAIC, N. J. ☞

Aranykorona. Diszes vászonkötés ..\$1.50 — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.50. — **Ájzatosság gyöngyei.** Művészi kivitelű gyöngyház betétes kötés ..\$1.25. — **Beteggek gyógyítója.** Diszes elefántcsont kötés ..\$2.25. — **Énekeskönyv.** Kottával. Diszes vászonkötés ..\$1.25. — **Égi Manna.** Vászonkötés ..\$0.30. — Diszes celluloidkötés ..\$0.50. — Művészi kivitelű csontkötés ..\$1.25. — Nagyobb diszes elefántcsontkötés ..\$2.25. — **Görög-szertartásu teljes énekeskönyv.** Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.30. — **Jézus az én kívánságom.** Diszes vászonkötés, kisebb ..\$0.50. — Nagyobb ..\$1.00. — **Lelki Manna.** Egyszerű vászonkötés ..\$0.35. — **Finom puha bőrkötés** ..\$1.00. — **Mária bűnösök szószólója.** Diszes elefántcsontkötés ..\$1.75. — **Mennyei hangok.** Oktató, szertartásos, imádságos és énekeskönyv. Keresztény családok kincse. Diszes vászonkötés ...\$2.00. — **Remek elefántcsontkötés** ..\$3.50. — **Orgona-virágok.** Diszes vászonkötés ..\$0.85. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.40. — **Domborműves elefántcsontkötés** ...\$2.60. — **Orgonahangok.** A legnagyobb énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$3.00. — **Páduai Szent Antal imádságos könyve** ..\$0.30. — **Rózsakert.** Közép. Diszes zománckötés ..\$1.20. — **Szentírás.** Diszes kötés ..\$5.00.

Mindenféle iskolai könyvek, katekizmusok, bibliák stb. kaphatók. -- Árak 1 centes bélyegekben is beküldhetők.

H A J N A L.

No. 10. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Okt. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every first Thursday by
Rev. Geisa Messerschmiedt
217 Third St. Passaic, N. J.

Megjelen minden hó első csütörtökén.

Subscription Price — Előfizetés
az Egy. Államokban és Kanadában
One Year - egy évre \$1.00
Magyarországon, külföldön
Egy évre \$1.60

Entered as second-class matter Jan. 15, 1909 at the post office at Passaic, N. J.
under the Act of Congress of March 3, 1879.

“Az nem nekem való...”

De a szép ruha, puha szék, jó hideg sörocske stb. stb. az neked való. Úgy-e?

Értem, értem, de hát mire való egy üdvözlégyet ötvenszer egymásután elmondani. Elvégre is malmas, sőt Máriának is “kellemetlen” annyi Rózsafüzért végig hallgatni.

— Igaz, hogy a **figyelmes lélek- és szív nélkül** elhadart olvasó nem kedves Máriának nem is ér semmit, de hát nem ezt nevezzük ám rózsafüzér-imádságnak. Ha van **élő** hited, ha a szavakat gondolatod-elméd kíséri, szóval, ha értesz hozzá, belátod, hogy ez nemcsak nem unalmas, hanem a **legeslegszebb imádság**.

Tudnot kell, hogy a sz. olvasónak csak a külső formáját adta meg szent Domonkos, de valójában magától a Boldogságos Szűz Máriától származik. Igazi rózsafüzér ez, Mária tiszteletének legnagyobb emlékműve, mely megváltásunknak fenséges titkait az angyali üdvözlettel oly kedvesen szövi össze; oly egyszerű és mégis oly mély-séges imádság.

Hitük vesztett romlott katolikusok ugyancsak gúnyolják a szent olvasót. Egyiknek malmas, a másik

szerint tanulatlan ostoba embereknek való stb. Százezerszer felhozott, és százezerszer agyonvert ellenvetések, melyekre igazi katolikus nem is hederit. A Miatyánk Üdvözlégy, Hiszekegy, Krisztus Úrunk életéről és haláláról való elmélkedés csak az egyszerű tanulan népnek való volna? A gazdagoknak, úgynevezett művelteknek nincs tán jussuk a mennyországra, az örök üdvösségre? Vagy tán ahoz, hogy az Istennel társalogjunk, szivünket hozzá emeljük — valami különös műveltség vagy tudomány kell?

— Jó, jó, de mindig egyet annyiszer az borzasztó!

Lám, azt a gyöngyfűzért vagy szalagot a lelogó csebecbecsékkel értéktelen rézdarabkákkal a nyakodon cipelni, mindig ugyanazon zsuzsukat az órád láncán lógatni, mindig ugyanazon erkölcstelen, trágár piszkos beszédek folytatni, mindig ugyanazon megszokott káromló szavakkal támadni az Istent — ez nem unalmas — ez “művelt”, “tudományos” embereknek való....

* * *

Kedves keresztény lelkek! Itt az október, a szent Rózsafűzér hónapja. Vegyétek elő a szent olvasót; köszöntgessétek vele Szűz Máriát annál buzgóbban, annál lelkesebben minél inkább fáj ez “a művelteknek és tudósoknak”. Mária a tietek. Ez a rózsalánc fűz benneteket égi anyátokhoz, ő pedig elvezet Jézushoz. Hadd hozzak fel itt néhány példát arra, hogy mily hasznos, üdvösséges és nagyerejű imádság a szent rózsafűzér, és hogy azt nemcsak a tudatlanok imádkozzák.

* * *

“A katonák atyja”.

Köztünk legyen mondva, ez nem volt sem “egyszerű” sem “bigott” sem ostoba. Ez volt **Radetzky tábornagy**, akit maguk a katonák úgy hívtak, hogy: a

“**katonák atyja**”. Ez a férfiú **hadvezér** volt, ehez a mesterséghez pedig nemcsak bátorság hanem tudomány is kell. Ő volt az, aki a török (1788) francia (1793) háborúban kitüntette magát, aki 1809-ben hősiiesen harcolt a wagrami csatában; aki az 1814-iki hadjárat egész tervét egymaga dolgozta ki, aki Milánóban, Veronában, Mantuában, Navarában vitézségének páratlan jelét adta. Történelmi alak, világhírű férfiú. Ővele történt, hogy a híres navarrai csata napján az ütközet előtt ugyancsak keresgélt valamit a földön. A katonák körégyülekeztek és az egyik meg is talált — **egy rózsafűzért**, a szegény még hinni sem merete, hogy “ilyesmit” keres, de Radetzky elvette tőle és boldogan mondá:

— Csakhogy meg van. Ezt kerestem. Köszönöm.

Ime, a tábornagy, a katonák katonája. Szűz Mária tisztelője. **a rózsafűzér nagyrabecsülője volt.**

Mikor érkezett Radetzkynek a legeslegnagyobb csatája, a **halál** perce, a trienti püspök (Riccabona) látogatta meg. A haldokló hős akkor is kezében tartotta olvasóját, s így szólt a szent áldozás után:

— Kedves püspököm, még soha sem éreztem olyan gyönyörűséget életemben (pedig ugyancsak volt része a dicsőségben) mint most, a midőn magamhoz vettem édes Jézusomat és Ő vele költözöm át az örökkévalóságba.

Lásd kedves keresztény hívő, a rózsafűzér szeretete, — imádsága **boldog halált** biztosíthat nekünk.

* *
*

Akit megütött az olvasó.

Abban az időben történt, mikor Angol és Skótországbán rakásra ölték a katolikusokat **hitük miatt**. Glasgow-városban a kálvinisták éppen egy jezsuitapapot vittek a vesztőhelyre (Ogilrie Jánost); nyilvános volt a kivégzés. Sok száz ember tolongott a vesztőhely körül. Köztük volt, **egy protestáns ember is**, Eckersdorf báró, aki nagyon csudálkozott azon, — mint maga

mondja, — hogy milyen szívesen tudnak meghalni a
katholikusok hitükért. A halálra ítélt jezsuita, (Jézus
társasági atya) halála előtt búcsút vett a katolikusok-
tól és végre a szent rózsafűzért oda dobta a nép közé szo-
retetének emlékéül. A rózsafűzér éppen a fentemlített
Eckersdorf bárót mellen találta, fel is fogta, de a ka-
tolikusok elkapkodták tőle. A báró úr ettől a perctől
fogva úgy érezte magát, mintha a rózsafűzér sebet ejtett
volna a mellén. Kezdett **gondolkozni**, mi az a rózsafű-
zér, mi az a katolikus vallás? Hogy éppen őt, a
protestánst találta... Vett megának egy katekizmust,
Olvasta, és volt annyi esze, hogy a katolikus
vallás igazságait nem a protestáns prédiká-
tornál, hanem a katolikus papnál kereste. És
aztán megmagyarázta neki, hogy mi az a rózsafűzér.
A vége az, hogy Eckersdorf báró a katolikus hitre
visszatért az eretnek-hitből. Kijelentjük, hog ő maga ke-
reste az igazságot, és ő maga mondja, hogy megtéréért
annak a rózsafűzérnek tulajdonítja es ha megkaphatná
nem sajnálna érte bármi pénzt adni.

* * *

Filó Károly, jeles katolikus író diákkorában egy öreg pap-
nak ministrálgatott. Egy reggel jutalmúl szép rózsafűzért kapott
e szavak kíséretében:

— Nesze fiam egy kis imakönyv. Mindig nálad legyen.
Jobban szeresd, mint az imakönyvet. Imakönyvet mindenki hord.
A pogány, a zsidó, a mohamedán, az eretnek mind — mind ima-
könyvből imádkozik. De a rózsafűzér, ez kizárólag katolikus
imakönyv. Maga az Isten irta....

M. G.

Kertbe léptem...

Kertbe léptem, gyönyörű szép kertbe.
Tarka virágtenger nyílt köröttem.
Ibolyából, liljomból, rózsából
Három színű koszorut kötöttem.

Oda szántam kedves ékességül
A szüzanya szép kis oltárára —
A koszorúm oda illik épen:
Hiszen ő a virágok virága.

Kis ibolyám, te szelíd alázat ;
Fehér liljom, szüztisztaság képe ;
Piros rózsza, szívem hű szerelme,
Ragadjatok engem is az égbe !

Vigyetek föl, az én szüzanyámhoz,
Ahol nincsen többé gond és bánat,
Hol a fájdalomtól megtört szív is
Uj életre, boldogságra támad !

Auer István.

Szózat a keresztény szülőkhöz.

Irta: Böhm Károly.

— Folytatás.

Összejárnak ott minden néven nevezendő felekezeti és felekezetlenek, keresztények és nemkeresztények gyermekei, s beszélnek nekik, olvastatnak, iratnak és tanulatnak velök minden lehetőt és lehetetlent: csak az Istenre, a vallásra nem vetnek ügyet. Nem csoda aztán, ha az ilyen gyermek nagyobb fontosságot tulajdonít például a sapkájának mint a lelkének, többre becsül holmi tréfát mint a lelkiüdvösséget, többre egy regényt mint az evangeliumot. Szóval a pogánynál is pogányabbnak neveli az ilyen iskola a gyermeket, mert még a lélek halhatatlanságát s a várandó örök jutalmat vagy büntetést sem ismerteti meg vele.

Ime, épen aminap fejezték be Amerika vallási statisztikáját. A 82 millió lakosból csak 32 millió vallja magát hívőnek, abból is 12 millió katolikus. 50 millió nem ismer el semmi isteni kinyilatkoztatást, sem egyházat, sem felekezetet. Ime, erre vitte Amerikát "Publikszkúl!"

Tehát, kedves keresztény szülő! a most megnyíló tanévben katolikus iskolába adjad föl gyermekedet. Ha helységedben magyar kath. iskola van s van benne elég hely, akkor mindenesetre csak abba; ha pedig nincs, akkor akár angolba, akár németbe, csak katolikus legyen.

Igaz, hogy a gyermeknek katolikus iskoláztatása költségbe kerül. De hiszen annak a gyermekednek a testbőre meg lábujja, meg gyomra, az is költségbe kerül s meg-

hozod az áldozatot, ha már a világra hoztad. Miért nem akarnál épen csak a halhatatlan lelkére semmit sem áldozni? Isten majd kipótolja másban s egykor majd nyugodtan fekhetsz bele a sírodba, mikor Isten ismerő, Isten féltő, minden jóra alkalmas nemzedéket hagysz magad után hátra.

S fölhivlak ezennel titeket is, keresztszülők! Mikor keresztgyermeketeket a kereszt vizre tartottátok, azt fogadtátok Istennek, hogy gondotok lesz rá, hogy az a gyermek, akár szülei elhálnának, akár elpogányosodnának, a katholika szent hit törvénye szerint legyen nevelve. Váltstátok be most a keresztkutnál tett ígéreteket s keresztgyermeketeiket kath. iskolába juttassátok.

Szózatomat bezárom Mindszenty Gedeon hírneves költőnk szavaival, ki annak idején így szólt volt a családanyákhoz:

“Ti vagytok a hős Makkabék anyjának utódai:
A hitlenség ördögével: föl! most szembeszállani!
Ki véres karmából megment egyetlen egy gyermeket:
Annak fején az örök üdv koszorui lengenek”.

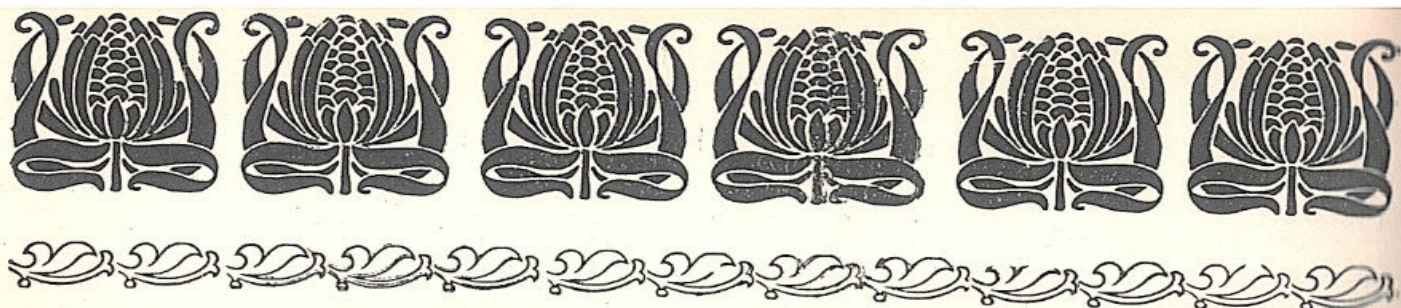
Lelkipásztori szeretettel s honfitársi tisztelettel

Böhm Károly.

Szeretettel kérem a Hajnal tisztelt olvasóit, sziveskedjenek a lapért járó hátralékot beküldeni, illetve előfizetni. M. G. szerkesztő.

A féllábú pap története.

Minnesota állam északi részén, közel a kanadai határhoz áll egy katolikus missió-telep. Még a hatvanas években történt, hogy egy olyan kanadai kemény télen beállt valaki a missióshoz:

— Egy ember halálon van kérem jöjjön valamelyik lelkiatya és gyóntassa meg. Biz' az ide jó 35 mértföld, de ha sietünk, nem késünk.

A soros páternek se kellett ezt kétszer mondani, hamarosan felnyergelte lovát, magához vette a szükséges dolgokat, csekély ennivalót is rejtett zsebébe, mert biz' tessék elhinni nem gyerekesség azon a vidéken 35 mértföldet végig nyargalni — télen! Csak úgy repültek a lakatlan úton erdőben, fensíkokon stb. s a páter nagy öröme nem is késtek el. — A jó lelkű emberek tartóztatták, várja meg a reggelt, tán enyhül a kegyetlen hideg. — Hiába!

— Másütt is akadhat 'munka' — szólt papunk s azzal vissza

Beállt az esti szürkület és beállt az úgynevezett "blizzard" a rettenetes hóvihar. Akit úton talál itt az az északi sarkról akadálytalanul lerohanó csontfagyasztó szél, az készüljön a halálra. A mi missiósnk sem kimélte lovát. Arcát kékre verte a fagyott hópehely, tagjait megsibbasztotta a szörnyű hideg. Mi könnyebb ilyenkor, mint eltévedni, hisz út nincs, látni egy lépésre sem lehet. Valami erdőbe tévedt a szegény páter, még örült, hogy a fák némileg megvédik a vihar szüntéig; ámde lova felmondta a szolgálatot . . . leroskadt alatta, megfagyott. Mit tegyen most?

A csekély élelmiszer elfogyott, a vihar teljes erővel tombolt. Nincs menekvés a haláltól . . . érezte, mint hagyja el ereje, a megfagyás kínjai már — már elkábitották. Egy mentő gondolata támadt. Késével felmetszette a ló hasát, kidobta a belsőrészeket és az így nyert üregbe bújtt, hogy a gyilkos szél meg ne ölje.

Igy találták meg két nap múlva a fiatal papot a keresésére indúlt páterek. Félholtan vitték a missió-telepre. Magához tért ugyan de egyik lábát, mely teljesen megfagyott, le kellett vágni. A féllábú pap ma is él a st. pauli (Minn.) egyházi megyében, Mendotában plebános. Neve Goiffon József. Jó kedvű öreg ember és örömmel szokta elbeszélni ezt a “csekély” áldozatot, amit szent hivatásának hozott.

“Mária” neve hatalmas név.

1683-ban egy nagy török sereg egész Bécsig nyomult előre, már hosszabb ideje táborozott Bécs körül és ezt már nagy szorultságba hozta. A lakosok, katonák és polgárok egyaránt, kétségbeesett ellenállást fejtettek ki a vitéz Stahremberg és Kollonics püspök vezetése alatt: de nem tudták eltitkolni azt, hogy a város már nem sokáig bírja ki. Ebben a nagy szorultságban az ostromlottak és velük együtt a birodalom egész keresztény népessége ahhoz fordult segítségért, aki már gyakran mutatta magát “keresztények segítségé”-nek. Különösen szüle ése napján halmozták el őt kérésekkel, hogy mentse meg a kereszténységet. És a legnagyobb szükségben meg is jött a segítség. Megjelent Szcbieszky, a vitéz lengyel király, kicsiny de harcedzett sereggel. Meg lévén győződve, hogy a diadal csak Isten segítségével lehetséges, a király korán reggel bemutattatta a szent misét, amelynél ő maga ministrált és elvégezte a szent áldozást, azután magát és seregét az ég királynéjának oltalmáka ajánlotta, Mária szent nevét jelölte ki csatakiáltásul bátran és Istennel való bizalommal támadta meg az erősebb ellenéséget, amely fölött teljes és fényes győzelmet aratott.

Ágnes szobor képe, illetve szobra. Itt bizonyára mindenki ájtatosan fog imádkozhatni. És most a Mária-havi templomhoz megyünk. E szót mondjuk: **Maria-Maggiore** (Maria-Madzsore) és rövid menetelés után elérünk a világ legrégibb, legszebb s legnagyobb Mária-templomához. Hisz' ezért hívjuk „Maggiore“ azaz „nagyobb“-nak. Miután Mária-havi Boldogasszonyról már bizonyára mindnyájan hallottatok, nem lesz érdeklődés nélkül, ha e templom történetét előadom. Meg is teszem.

Egy ósrómai előkelő patricius házaspárnak, Jánosnak és nejének nem volt gyermekük. Ekkor azt a fogadalmat tették, hogy vagyonukat oly jámbor célra fogják fordítani, mely a boldogságos szent Szűznek legkedvesebb lesz. Naponkint fohászokdaltak tehát az édes Szűzhöz, hogy jelentse ki nekek akaratát. És ime, egy nap, augusztus 9 én, a forró nyár közepén — mikor ez máskor télen sem történt meg — havazott és a hó eltakarta a mostani templom helyét és ugyanezen idő alatt megjelent Liberius pápának és Jánosnak is a boldogságos Szűz és kijelentette, miszerint akarata az, hogy tiszteletére e helyen templomot építsenek. Lássátok, így épült e templom.

Ezen templom szintén egyike Róma négy főtemplomának és ennek is van jubileumi kapuja. A templom hajóját huszonnégy szép fehér márványoszlop díszíti. A templom aranyozására azt az aranyat használták, melyet Amerika fölfedezése után hoztak először onnan s ezt Spanyolország királya ajándékozta a templomnak.

A hátrész mennyezetének festménye nagyon nevezetes mozaik-kép és Krisztust ábrázolja, a mint szent anyját megkoronázza. Mindketten egy trónuson ülnek, Jézus így teszi a koronát szent anyja fejére. A cherubimok pedig egy csillagkoronával ékesítik.

A főoltár pápai oltár, melyen csak a szentatyának szabad miséznie. Ez alatt nyugszik szent Máté apostol

holtteste is. Itt van aranyba foglalva az a jászol is, melyben Krisztus urunk született. A templom előjáróihoz kell fordulnunk, ha a szent jászolt látni akarjuk. Egy önműködő készülék folytán magától nyilik meg az ajtó és tárul elénk a jászol. A szent jászolt is, a legméltóságosabb Oltáriszentség mintájára, tömjénfüsttel tisztelik.

Egy mellékkápolnában nyugszik V. Pius pápa sér tetlen holtteste; az üveg mögött levő holttestet mindenki láthatja. A Borghese-kápolnában egy nevezetes Mária-kép is van, az ugynevezett Havi Boldogasszony képe melyet még állítólag maga szent Lukács evangelista festett. Ez mindig nagy tiszteletben állott és rendkívüli csapások alkalmával mindig processióval vitték körül. A kupola festménye a boldogságos szent Szűz dicsőségét ábrázolja.

Mindezekkel mára elég volt a látnivalóból. Egy kis pihenés nem fog ártani s most az estét minden zarándok tetszése szerint töltheti el. Csak az éjjeli pihenéstől ne foszsa meg magát senki, mert különben hamar kidül és több látnivalót fog elmulasztani.

*

Valamint tegnap, úgy ma is a Piazza-Venezia ra megyünk, innen a Koloszszeum felé tartunk s ott a Stefano Rotondo után kérdezősködünk.

Ezen templom szent István első vértanu tiszteletére épült és sajátos formája van tudniilik egészen kerek, ezért hívják „rotondo“-nak is, mi annyit jelent, mint kerek. Sokan még ma is azt tartják, hogy ez hajdan pogány templom volt és csak később alakították át keresztény templommá. De a mi miatt leginkább figyelemre méltó e templom, azt festményeinek köszönheti. Oly élénken állítja elénk a vértanuk szenvedéseit, hogy csaknem elborzadunk, ha nézzük azokat. Ha már a kép is ilyen borzasztó, minő lehetett a kínzás maga.

Vagy hát mi is az az asszony az Ur Isten előtt, ki megszo-
kott itala nélkül el nem lehet csak egy napra is, míg gazdasá-
gában tart, azt el-elhordogatja lassacskán a kocsmába s ha már
mindene eluszott, más könyörületére szorul, mert hát szegény
özvegy?!

(Folytatás.)

Találos kérdés.

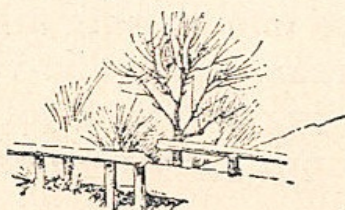
Hogy van az, hogy aki nem tanulta a cipész mesterségét, az
nem tud cipőt csinálni, az asztalos nem csinál szemüveget, az
az orvos nem épít repülőgépet, az ügyvéd nem fődoz nadrágot, a
kefekötő nem készít hordókat, a mérnök nem csinál diákflástro-
mot — szóval mindenki azt csinálja, a mit tanult, a mihez ért....
Csak épen egyesegyedül a hit a vallás tudománya az, amit csak a
papok tanúlnak és mégis mindenki ért hozzá, üti — vágja — kri-
tizálja — szídja, mintha egész életében egyebet se tanult volna?

A szerencsés megfejtő küldje be a nevét a Hajnal címére az
előfizetéssel egyetemben.

Bocsánat.

Ha valaki valami érdekes, megható törté-
netet akar olvasni, olvassa el a „Irországi
kunyhó“-t. A Hajnal tárcája.

☞ TÁRCA. ☞

AZ IRORSZÁGI KUNYHÓ.

Németből: Sztroiny Antal.

VI.

— Folytatás.

Az irföldi ezredek Saragossa alatt Spanyolországban táboroztak. Az ellenséges hadak már többször mérköztek egymással kisebb csatákban, melyekben Lajos derekasan kitüntette magát. A hol kardja a legnagyobb ellenkezéssel találkozott, ott villogott a legtüzesebben. Kiméletesen bánt a védtelenekkel. Az elfoglalt zsákmányból csak annyit vett magának, a mennyre épen szüksége volt, hogy életét szűken föntarthassa. Oroszlán volt a véres csatában, bárány pajtásai közt a táborban. A ki aze-lőtt ismerte, mint az anyás Lajost hazájában és most látta a szép, karcsúnövésű, jól kifejlett katonát a legteljesebb ifjúi tüzzel tekintetében és tartásában, alig hihette, hogy egy és ugyanaz a személy volna.

Lajost nemes magaviselete miatt mindenki szerette. Magas- és alacsonyrangúak egyaránt tisztelték. Az egész táborban az **irországi kunyhó katonája** néven volt ismeretes.

Körülbelül egy év leforgásával az ifjú tüzes Lajosnak szép alkalmá nyílt, hogy vitézségét kimutassa. Hőstette elvitte hírét és megdicsőítette nevét szerte a táborban, sőt egész jövőjére nézve igen fontossá lett.

Egy este történt, meglehetősen messze a tábortól. Lajos néhány társával egy halom alján ült a parázs mellett, hogy kipihenje az utolsó csetepaté fáradalmait, melyben szokása szerint

ismét vitézül harczolt. Egy zsákmányul ejtett bika húsából jókora bográcsban paprikást főztek a tűzön. Mellettük egy katona kalapja tele fűgével, a mellett egy korsó friss forrásvízzel.

A bogrács alól kivilágló tűz a halvány esti szürkületben különös kékespiros fényt vetett a körülfekvő katonák arczára s még borzalmasabbra festette az elszórtan heverő fegyverekre tapadt vért. Sokáig mély csend uralkodott; mindnyájan merev tekintettel a lángba néztek.

Végre néhányan tompa hangon e dalt kezdték énekelni :

“Tul a harczos a haza határán,
Otthon hagyta kedveseit árván.
Nincsen soha nyugta, béke;
Sarkában az ellensége.
Szent Isten, ki eddig őrizönk valál,
Irgalmazz, ha ott ér, harczban a halál!”

— Lajos, miért vagy oly szomorú? — kérdezte, a mint az ének véget ért, egyik pajtása.

— Pajtás, neked öreg anyád van otthon és kérdezhetsz engem? — felelte Lajos bánatosan. — Én voltam anyámnak legkedvesebbje és minden reménye. Annyira fog bánkódni értem, hogy megrövidíti vele életét. Mióta itt vagyok Spanyolországban hírt sem hallott felőlem. Sőt még vigasztaló üzenetet sem küldhettem hazámba, mielőtt Dublin városából elutaztam, mert egész hirtelenül és váratlanul jött a parancs, hogy indulnunk kell. Így még azt sem tudja, hova helyeztek. Pajtásaim, ha van szívetek, nem fogtok megütközni a könnyeken, melyek önkénytelenül megindulnak, ha öreg anyámra gondolok. Ismernetek kellene azt a derék, kedves asszonyt! Habár katora vagyok és a csatában tüzes a szívem, mint az oroszláné, a pihenés csendes óráiban, mint most is, a vágyakozás anyám után egész erejével elfoglalja szívemet.

Pajtásai mindnyájan némán tekintettek reá és megszorították egyik a másik után kezét. Ő pedig, miután egy könyvet törölt ki szeméből, nyugodtabban folytatá: “Egyedül az a tudat vigasztalja és könnyíti meg fájó szívemet, hogy van még egy testvérem otthon, a ki gondját viseli anyámnak, a kiről tudom, hogy híven és pontosan teljesíti fiúi kötelességét, hogy derék ángyom szerető szívvvel megszabadítja a háztartás gondjaitól és hogy csinos kis unokája bizalmas ragaszkodásával és ártatlan játékával megrövidíti unalmas óráit. De legjobban vigasztal az a bizalom, melyet Isten iránt érzek, hogy oltalmazni fogja és egészségben

tartja otthon hagyott szeretteimet, míg újra megengedi nekem, hogy viszontlássam őket”.

— Lajos — szóltak Pajtásai — te jó fiu vagy! Tőled megtanulhatjuk, hogy milyenek legyünk, mint keresztények, mint fiak, mint tesvérek és mint derék katonák. Minden dobpergés előtt, mely harczba hí, ezentúl ez lesz jelszavunk: Mindent az Istenért! Ha Isten velünk, ki ellenünk? Jer, Lajos, éltesük a te jó öreg anyádat, ha mindjárt csak friss forrásvízzel is.

Lajos mosolyogva koczintott és örült a pajtások jóindulatának.

A vacsora elkészült és mindnyájan jó étvágygyal fogyasztották. Alig volt már valami a kográcsban, midőn nem is nagy távolságban, tompa morgást és zajt észleltek. Ijedten fölugrottak és mindnyájan fegyvereikhez kaptak. “Isten őrizz — szólt Lajos — hogy ellenségeink alattomban megfigyeltek és alattomba körülvettek volna! Ha úgy van, tartsunk erősen össze! Inkább haljunk hősi halállal fegyvereik által, mint hogy gyalázatosan fogságba essünk!”

Most ismét azon táj felé fordultak, a honnat a mozgás jött és feszült figyelemmel hallgatóztak. Mivel már semmit sem hallottak, Lajos így szólt társaihoz: “Bátorság, Pajtásaim! Kövesetek! Mászszunk csendesen, kivont karddal föl a dombra, hogy onnam szabadon belássuk az egész vidéket. Ha igazán veszedelemben vagyunk, onnan felülről legbiztosabban védekezhetünk”.

Előre ment, a többiek utána. A mint a tetőt elérték, óvatosan és lassan kidugták fejüket a halom háta mögül, hogy lássák, vajjon nincs-e veszedelem? Mikor biztonságban érezték magukat, fölléptek a legmagasabb helyre. E pillanatban fölkelt a hold a távoli erdő mögül és oly jeleretet világított meg előttük, mely vitézi vérüket egészen fölháborította.

A halom tulsó lábán egy ellenséges csapat vonult el, mely egy kapitányt fogott közre s kegyetlen tréfával mulatta magát rajta. Lajos a holdvilágban rögtön fölismerte az irfüdi kokárdát a kapitány kalapján. A hazaszeretet lángja borította arczát és föltüzeltette tagjait. “Ez honfitársunk — súgta pajtásainak — a többiek pedig az ellenség seregéből valók. Biztosan hatalmukba kerítették és most fogságba hurczolják. Nem, ezt nem tűrhétjük, hisz honfitársai vagyunk. Pajtásaim, fogjátok meg erősen a fegyvert, és kövessetek bátran! Ki kell a foglyot szabadítanunk. Bár, a mennyire a holdvilágban kivehetem, többen vannak, mint mi. De bátorság és hőslenküség dolgában túteszünk rajtuk. Éljük

tehát most először jelszavunkkal: Mindent az Istenért! Ha Isten velünk, ki ellenünk?”

Pajtásaival most ismét leereszkedett azon helyre, a honnan elindult volt és előre sietett.

Lajos sejtelve valósult. Az irföldi kapitányt fontos parancsral a saragossai ezredekhez küldték, de nem ismervén az utat, eltévedt és véletlenül az ellenséges csapatba botlott, mely hangos riadalommal rögtön foglyul ejtette s most föl akarta használni az éj csendjét. hogy zavartalanul a vezér kezébe adhassa.

A mint az ellenség, hirtelen támadásra nem is gondolva, elvonult a mély úton, Lajos kirohant társaival a rejtekhelyről és oly iszonyú ordítással esett neki a megrémült csapatnak, mintha a bokrok száz meg száz bátor férfiút rejtettek volna. A küzdelem heves volt és makacs és sokáig tartott. Mivel az ellenség jóval felülmulta az irföldiek számát, a legnagyobb erőfeszítéssel kellett küzdeniök.

— Csak bátran, irföldi kapitány! — kiáltott Lajos honfitársának — küzdjön velünk! Életét és szabadságát jöttünk megmenteni! — Pajtásait pedig az új jelszóval buzdította: “Mindent az Istenért! Ha Isten velünk, ki ellenünk?”

A bátorító szó mind a két részen megtette hatását. Az ellenséges csapatból néhányan csakhamar a földön heverték. A többiek lassan-lassan szitkozodva, átkozódva, meghátráltak. Az egyik még egyszer bátran előrenyomult, de Lajos kardjával oly hatalmas csapást mért vállára, hogy keserves nyögéssel futásnak eredt a többiek után.

— Most már szabad — szólt Lajos és meghajtotta magát a kapitány előtt — a mint látom, teljesen ép, ezt a kis karczolásról leszámítva, melyet az utolsó csapás okozott. Parancsoljon, társaimmal szolgálatára állok.

— Vitéz ember vagy — szólt a kapitány és bizalmasan megveregette Lajos vállát — büszke vagyok rád, hogy földim vagy. E meleg kézzszorítással fogadd vitéz társaiddal együtt egy vén katonának öszinte köszönetét. Fölebbvalóitoknak is elmondom hőstetteket; téged pedig, fiatal irföldi, különösen meg foglak dicsérni kapitányod előtt. Hanem, hogy biztosan célhoz jussak, kénytelen vagyok följánlott szolgálatotokat elfogadni és titeket megkérni, hogy vezessetek el az irföldi főhadiszállásba.

Lajos leírhatatlan nagy örömet érzett szívében, hogy a kapitányt megmentette. Némán előre ment, jámbor tekintetét a csillagos égboltra vetette s köszönte a jó Istennek, hogy erőt, bátorságot és lelkijelenlétet adott neki e szép hőstett véghezvitelére.

„Társai a kapitány két oldalán mentek, néhány pedig utána, hogy minden veszély ellen biztosítsák.

A mint a táborba értek, a kapitány elővett egy nehéz pénzeszacskót, kiosztotta Lajos társai közt és még egyszer megköszönte szolgálatukat, mire azok tiszteletteljesen eltávoztak. Lajoshoz pedig így szólt: „Mivel már eddig vezettél, menjünk most együtt kapitányodhoz. Szemtől-szembe akarlak kegyeibe ajánlani. Szavamra mindent meg fog tenni, hogy hőstársaságodnak méltó és illő jutalmát vegyed”.

— Igen jószágos irántam, nemes uram — viszontá Lajos — örömmel vezetem vitéz kapitányom sátorába. Bár nem lesz rá szükség, hogy kegyébe ajánljon. Igen jól ismer és nagyon szeret. Midőn Irországból ide Spanyolországba indultunk, engem szemelt ki, hogy szolgálja legyenek, de igazán az egész idő alatt inkább hűséges útitársának tekintett, mint szolgálójának. De már itt vagyunk a sátonál, ha úgy tetszik, azonnal beléphet. Még világosságot látok hajlékában.

Beléptek és Rikton kapitányhoz közeledtek, a ki egy nagy mappára hajolt volt, melyre egy kis éjjeli lámpás vetette gyöngévilágát. Sokáig álltak előtte, hogy buzgalmában észre sem vette az idegent, annál is inkább, mert már megszokta régen, hogy Lajos ki bejárkál. „Kapitány uram! — szólította meg végre Lajos és közelebb ment egy lépéssel — egy idegent hozok késő este, a ki vitéz kapitány urammal beszélni akarna.”

A mint Rikton föltekintett, már elébe állt az idegen. E pillanatban már egymás karjaiban pihentek, mint régi jó barátok.

— Mi hozott ide, édesem? — kérdezte Rikton a jövevényt. Mind a ketten leültek, Lajos pedig kis frissítőt tett az asztalra.

— Rendeletet hoztam a legfő hadihatóságtól a ti vezéretekhez — szólta Lambert kapitány, mert így hívták az idegent. — A rendelet új toborzásról szól, melyhez öcsém, Lambert Rezső, a ki gazdag londoni kereskedő, nagy összeg pénzt adott kölcsön. Engem pedig ide rendeltek, hogy foglaljam el helyedet, mert a magas hadihatóság figyelembe vette sokszoros szolgálataidat és tisztességes korodat és csendesebb tisztséggel bíz meg a honvédelmi főhadihivatalban. Itt az írás, mely szavaimat megerősíti. Bár jobban szeretném, ha egymás mellett küzdhetnénk, mint már öt csatában küzdöttünk is, őszinte szívemből sok szerencsét kívánok neked ez újabb megtiszteltetéshez.

— Fogadd köszönetemet, régi jó haditársam — felelte Rikton

— és légy meggyőződve, hogy neked is hasonló csendes állást kívánok lelkemből. Adja az Isten, hogy minél előbb megpihenhess te is a sok fáradságos hadjárattól, melyekben mellünk annyi zordacolt az ellenség ágyúival. Lajos, hű földim, jöjj ide hozzám! Oly búsan állsz ott a sarokban! Jól látom-e? te sírsz? Szegény ifjú, úgy sajnál engem?! De ejnye, ejnye, katonának nem szabad sírni. Vigasztalódjál, Lajos, derék, jó urad lesz Lambert kapitányban. Ő is csak az lesz neked, a mi én voltam, ha oly hű leszel hozzá, mint hozzám valál. Sőt még jobb lesz irántad, mert egy hőstett jutalmával tartozik neked, mely életét mentette meg.

— Igen, megmentette! szakította félbe Lambert kapitány — de, barátom, honnan tudad meg oly gyorsan, hogy Lajos hősiességének köszönöm életemet és szabadságomat?

A két barát egy ideig csodálkozva tekintett egymásra. Végre elbeszélte Lambert a kellemetlenséget, mely útja végén érte s elmondta Lajos hőstettét, mely által a balesettől szerencsésen megszabadult.

— Csodálatosak az Isten útjai! — kiáltott föl Rikton az elbeszélés végén — barátom, másodszor is egy Mooney, a ki életemet megmentette.

— Mooney! — kiáltott föl Lambert és arcza sugárzott az örömtől és meglepetéstől. — Mooney Vilmos talán atyja volt ennek az ifjúnak?

— Az volt — szólt Lajos ragyogó szemekkel, midőn atyja nevét említeni halotta — én fia vagyok Mooney Vilmosnak, a ki a dublini öbölben egy kapitány életét megmentette!

És e miatt saját életét elvesztette! — folytatá Lambert s az öröm és megindulás könnyeivel szemében a csodálkozó ifjú felé sietett — Mooney Lajos, én vagyok az a kapitány, kinek életét atyád megmentette. És igen koldognak érzem magamat e pillanatban, melyben alkalmam nyílik, hogy hőslélkű szabadítóm iránt érzett hálámat legalább fiával szemben kimutathassam. Midőn a viharos hullámok összecsaptak fejem fölött, midőn a legnagyobb félelemben összeszedtem utolsó erőmet és kétségbeesetten küzdöttem a halállal, midőn a mentőcsónak felém evezett, midőn lelkem minden erejéből imádkozva és remélve fölnéztem az égre, akkor megfogattam, hogy életem szabadítójáról gondoskodni fogok, míg csak vissza nem adom lelkemet a Teremtőnek. A szabadító megjött és szerencsésen kivitt a partra. De ah, ő az önfeláldozás szép halálával halt, meghalt felebarát!

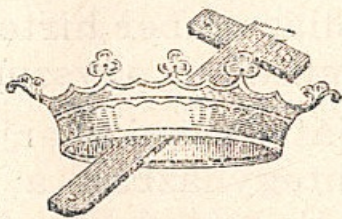
szeretetből és én fogadalmamat be nem válthattam. Hanem az isteni Gondviselés most fiához vezet, a kire teljesen átszállt atyjának hősiessége felebaráti szeretete, a ki iránt kétszeres kötelesség fűz Mooney Lajos, megboldogult atyádnak hű képmása, jer, add ide a kezéd! Barátom, a te jó urad bucsúja alkalmával esküszöm neked, hogy nem eresztlek el oldalamtól, hogy neked, mint édes fiamnak, atyád és barátod leszek. Mellettem villogjon kardod, ha az ellenséggel szemben állunk és a táborban, ha lesz módunk pihenni a fárasztó csata után, mindjárt mellém terítsd ki pokróczodat.

Lajos a hála és öröm tekintetével nézett a jószívű kapitány szemébe.

Rikton bucsújának napja elérkezett. Lajos sírva ment hozzá és mondá: “Kapitány uram, ha hiszi, hogy valaha hű voltam magához és ha azt sugja szive, hogy a szeretet kötelve egymáshoz fűzi az embereket, oh akkor engedje meg, hogy kérhessen valamire, mielőtt távozik. Tudja, hogy öreg anyám van otthon. Nem küldhettem neki üzenetet, mielőtt a dublini öbölben a nagy tengerre bocsátkoztam. Azóta semmit sem tudott meg felőlem. Jajgatni fog és siratni fogja elveszett Lajosát. Kapitány uram, ha elér Angolország fővárosába, oh, akkor küldje el, kérem, ezt a levelet Bray városába Irföldre. Vigasztalom benne édes anyámat és újra kiutalványozom neki zsoldom felét. A bray-i kereskedő el fogja küldeni a levelet az irországi kunyhóba. Most Isten velünk! Ne felejtse el ott a tengeren túl a hű Lajost, kit Spanyolországban hagyott!”

Rikton elhagyta a tábort és hazájába indult. Barátja és Lajos szerencsés utat és jó egészséget kívántak neki és könnyezve néztek utána.

-- Folytatjuk. --

Nagy mondások.

I.

“Én azért nem haragszom”.

Ha valakit leszólok, jól megszapúlok mások előtt, mikor nincs jelen; ha megtámadom az utcán vagy bárhol, megforgatom benne a kést, ha becsületében gázolok, elrontom a bizniszt és ez a bizonyos ezt mind megtudja s akkor aztán ha találkozik velem az utcán, elfordítja a fejét, nem akar velem szóba állani, én ezen szörnyen csudálkozom hiszen én nem haragszom rá....

II.

“Benne van a Bibliában”.

Némely embernek rendkívül kedves fogalmai vannak a hitről egyházzal. Van olyan például, aki azért nem jár a templomba vasárnaponként, mert az nincs benne a bibliában és ő csak is a biblia szerint él. Egy ilyen bibliás ember így mentegette magát egy társaságban:

— Tudják én nem adok semmit holmi templomokra, papokra, egyházra. Az mind humbug. Ott az én bibliám, abba' benne van minden. Én csak az tartom, azt követem, ami abba' van.

Erre megszólal valaki

— Ugyan, ne fecsegyen, épen tegnap olvastam a bibliában hogy: “elmenvén Júdás felakasztotta magát” nohát ezt miért nem követi? — Erre a bibliás ember hirtelen kivágta a tromfot!

— Tudja, nem lehet mindent egyszerre....!

Tanulság: Aki a bibliát olvasni akarja, értsen is hozzá, ezt pedig egyesegyedül a szentegyházban a templomban tanulhatja meg, a hol azt magyarázzák az arra tanúlt, arra avatott papok. A bibliát és az anyaszentegyházat elválasztani nem lehet.

III.

“Kiteszem a bitangot az ujságba”.

A hazai és idevaló (amerikai) ujságok között az a különbség, hogy otthon van egy korlátok közé szorított úgynevezett “nyílt tér”, ahol én lepocskondiázhatok akárkit, mert ha a szerkesztő be is teszi a lapjába, de azért nem felelős. (?)

Itt pedig nincs külön nyílt tér, hanem mondhatom, hogy a felebaráti szeretetlenségnek, azoknak az ocsmány piszkos veszedéknek nyiltabb tere tán a világon sehol nincs, mint az amerikai ujságokban. Hisz itt nem a hirdetések, hanem a nyílt tér tartja fenn a lapokat.... Azért itt minden ujság “nyílt tér” egészen. — Miért van ez?

Ha az egyik szerkesztő valamit szépnek, jónak fest, akkor a másik csak azért is befeketíti a dolgot. — Ha két magyar összevesz, a helyett, hogy kerülnék a nyilvános botrányt a bíróságot, ahol csak szégyent hoznak a magyar névre azt mondják:

— Kiteszem a bitangot az ujságba.

No és mi itt a szégyelni való? Az hogy mindig akad ujság, amely nevetséges apróságon, ostobaságon összeveszett embereknek egész hasábokat ad....

Az a bizonyos, aki így vesz magának elégtételt (?) nagyon téved; mert a jóra való ember ha olvassa, csak azt mondja, ha összevesztél vele, a te dolgot, mi köze ahhoz másnak? — A vallás, a szent katolikus hit, és a mi ebből folyik, a tisztesség és becsület pedig azt mondja:

— Ne hurcoljátok meg egymást a nyilvánosság előtt mert Isten a bíró, aki nyilvánvalóvá fog tenni mindent. Keressétek a békeséget a szeretetet.

Istenem, ha ezt itt Amerikában mindenki megtartaná, hogy bukna rakásra — csak egy hónap alatt valamenyi magyar ujság

M. G.

(A nagy mondásoknak lesz folytatása.)

Béna gyermek gyógyulása.

Csikágóban történt pár év előtt.

Etel, a Centre Avenue 7471. szám alatt lakó Wheeler házaspár leánya, körülbelül tizenöt hónappal ezen esemény időpontja előtt, erősen megsérült és fájdalmas szenvedések között betegeskedett április elsejéig, a mikor is az atya Páduai szent Antal tiszteletére egy kilenc napos ájtatosságot tartott; — ennek következtében a leányka állapotában hirtelen javulás állt be s. azóta a csodálatos gyógyulás folytonosan előre haladt. A gyermek alig három éves volt, a mikor hirtelen megbetegedett és nem volt képes tagjait mozdítani, mintha azok élettelenek lettek volna. Mindent elkövettek, hogy a kicsike gyógyulását elősegítsék, de hiába. A leghíresebb orvosok és kirurgusok azt mondták, hogy a gyermek végképpen elveszett. Egyik kirurgus, a kivel a gyermek sorsáról a klinikán tanácskoztak, azt mondta az anyának, hogy gyermeke talán a hatodik vagy legfölebb a tizenkettedik életévét eléri; de akkor sem történhetik meg, hogy a lábainak bármilyen hasznát vegye. A tavasz elején a gyermek állapota még rosszabbra fordult mint előbb; és mindenki meg volt győződve, hogy a nyarat már nem is fogja megérni. Aya, a ki kikeresztelkedett volt, akkor hallotta, hogy Páduai szent Antal tiszteletére, különös ájtatosságot tartanak a szent Péter templomában; elhatározta, hogy ő is elmegy és imádkozni fog leánya gyógyulásáért. Felesége előtt titkolta a dolgot, de ő maga április 13-án megkezdte a kilenc keddi ájtatosságot szent Antal tiszteletére. Már reggel három órakor föl kellett a vonatra ülnie, hogy idejében a városba érjen. És már a második kedden a kis Etel érezte, hogy előbb béna ujjai megkönnyebülnek és azokat lassan maga felé tudja hajlítani; a mikor az apa ezt látta, elbeszélte feleségének az előzményeket és ezentul ketten könnyörögtek a gyermek állapotáért. A harmadik kedden a kicsike felakart állni és kérte szüleit, hogy a földre leszállhasson. Az anya álméltkodott, a mikor látta, hogy a

kis tagok egészen hajlékonyakká váltak, mégis engedett a gyermek óhajlásának, a ki csakugyan, majdnem egy szempillantás alatt gyógyult meg annyira, hogy minden akadály nélkül, erősen állt lábain. Ez a javulás nagyon megörvendeztette az anyát, a ki, a mint maga elbeszélte, azelőtt kételkedett Isten jóságában és irgalmasságában. A hű apa pedig folytatta ájtatoskodását áhitattal, rendületlenül. Reggelenként hat órakor kellett munkába mennie, de mindazonáltal kitartóan, viharcs és esős időben egyaránt megjelent pontosan minden kedden április 12-től június 13-ig a Szent Péter templomában, hogy szent Antalt tisztelje és gyermeke gyógyulását az Istentől kérje. Kezdetben csak lassan haladt a kis Etel gyógyulása előre; csakhamar tudott egy szék közepében lassan járni is. A nyolcadig héten így szólt az apa gyermekéhez, a ki a falhoz támaszkodva feléje ment: 'Gyermek! most már igyekezz minél jobban járni, mert kefejezem az ájtatosságomat szent Antal tiszteletére!' És a mint az apa óhajtotta, úgy is történt. Másnap, a mikor az anya álmélkodott, hogy gyógyulása oly rohamosan előre haladt, kezeit feléje nyujtotta s biztatta a kis leányt, hogy menjen közel hozzá. A gyermek figyelt; és az anya hangosan örvendezve, azt mondta, szeretné, hogy ha az apa hazajön eléje menne. Nemsokára hazatért az apa, mire az anya leültette a leánykát a földre és így szólt hozzá: "Nos. Etel, eredj!" Fölemelt kezekkel ment a gyermek lassan a belépő apa elébe. Ettől az időtől fogva a javulás rohamosan haladt előre, úgy, hogy újabb négy hét elmúltával a gyermek teljesen egészséges volt. Most már tud ez a gyermek járni, szaladgálni, és a többi gyermekekkel játszani, mintha schasem lett volna megbénulva. — A gyermek anyja egy kitűnő, jámbor asszony és már nagyon sokat imádkozott az ő kedvenc szentjéhez; és most hiszi, hogy a jó Isten nemcsak a férje imáit és áldozatkészségét kívánta, hanem azt is, hogy ő szintén megismerje a katholicus hit mély igazságait s az imádság hatalmát. Gyakorta hallhattuk és még mindig hallhatjuk, mily nagy az anyai szeretet hatalma és áldozatkészsége. De a most elmondott történet példát mutat nekünk az atyai szeretet mélységéről és önzetlenségéről s bizonyítja a férfi hitének és imájának nagy hatalmát is. Kétségtelen, hogy ettől kezdve szent Antal a Wheeler családnak is védő szentjévé lett s lehetetlen leírni azt a nagy boldogságot és örömet, a melyet a házaspárnak a szeretett gyermek gyógyulása okozott.

P. P. S.

A katolikus zarándok Rómában.

Irta Grósz Ferenc perth-amboy i plebános.

X.

RÓMA NEVEZETESSÉGEI.

Szent Pál temploma szintén egyike a négy fő templomnak és van jubileumi kapuja. De a templomban csodálatos kegyeletünk tárgya, szent Pál apostol sírja, **Confessio Sancti Pauli**. A főoltár felett a legértékesebb oszlopokon egy mennyezet van s az oszlopok aranybetétei a megfelelő súlyú arannyal egyenértékűek. A templom teljes felépítése itt is gyorsabban menne, ha az olasz kormány el nem zsebelte volna a templom alapítványait. Négy sor márványoszlop öt hajóra osztja a bazilikát. Fenn pedig a legszebb mozaik-képeket látjuk. Középen látjuk az Üdvözítőt, a mint övéit megáldja. Itt látjuk továbbá az összes pápák mellképeit is. A sírhely felett levő oszlopok alabastromból vannak s azokat Egyiptom alkirálya ajándékozta e templomnak. A malachit-alapzatot I. Miklós, az oroszok cárja adta a templomnak.

Fenn a templom szélességében négy kápolnát találunk, mindenik üvegajtókkal elzárva. A bal oldali első szent István első vértanúnak van szentelve. A másodikban van az a híres feszület, mely előtt szent Brigitta, leányával, szent Katalinnal oly gyakran imádkozott.

E feszület előtt imádkozott 1541-ben nagypénteken, Loyolai szent Ignác is. A másik két kápolna szent Benedeknek és szent Lőrincnek van ajánlva.

A sekresztyében több ereklyét is láthatunk, úgymint szent Pál láncát (melynek mását itt egy liráért meg is lehet venni), szent Pál kotját, szent Anna karját s így tovább . . .

S most, minekutána a bazilikát ismételten figyelmesen átnéztük, a **via ostiensen** szent Pál három forrásához megyünk, melyek **Tre Fontane** név alatt ismeretesek. Útközben processió s menetben közösen imádkozhatjuk a rózsafüzért, ájtatosan énekelhetünk s egy jó félóra múlva célnál leszünk.

Itten egy szép eukalyptus-erdőbe érünk, a melyet a jó trappista atyák ültettek és gondoznak. Róma környéke, nagyon mocsaras, minthogy a víznek nincs lefolyása. Ezen mocsár következtében azután tömegesen halnak el az emberek, az úgynevezett mocsár-lázban. S ezen akarnak segíteni a jó trappista-atyák az eukalyptus erdőkkel, mert azok megszüntetik a mocsarakat a betegséget is. S mit gondoltok, mivel viszonozza az olasz kormány a trappista-atyák ez önfeláldozását? Azzal, hogy jobban megadóztatja őket, mint a zsidó nyereszkedő vállalatokat. Hiába, csak nem szabadelvűek a szabadelvű kormányok.

Itt e helyen több templom van, melyek közül legnevezetesebb a három forrás fölé épült templom. Szent Pál apostolt ugyanis egy kis magaslaton fejezték le és midőn a hóhér bárdjával a fejet a törzsétől lecsapta, a szent fej három ugrást tett. mindannyiszor vérevel megáztatta a földet és e három helyen fakadt mindjárt három csodaforrás. Azért vannak a források fokozatosan lejjebb és lejjebb; minden egyes forrás felett egy oltár van. A források jobb oldalán még most is látható az a tuskó, melyre szent Pál lehajtá fejét, mikor a hóhérbárd levágá a fejet a törzstől.

Mindjárt e templom mellett egy körformájú templom van. Ez azon helyen épült, hol egykor szent Zénót ezerkétszáz katonatársával Dioklecián császár kivégeztette.

E templomban szokta volt szent Bernárd gyakranban a szentmiseáldozatot bemutatni. Egy nap épen egy megholtért mutatta be a szentmisét s kérte a szent Szűzhez, vegye közbenjárása folytán a szegény lelket magához a mennybe; s ime, a szent az Úrfelmutatás alatt látta, a mint a boldogságos Szűz közbenjárására a tinnitótűzből e lélek a menny örömeibe vétetett fel, azért neve e templomnak: **“Santa Maria in Scala Coeli”**, **“Mária, a mennyei létra”**, és azért azon misék, melyeket itt ezen oltár felett mondanak a megholtakért, kiváltságolt szent misék. Az oltár mindkét oldalán egy lépcső vezet a mélységbe; ezen mélységben két borzasztó rácsozatos börtönt találunk. A baloldaliban töltötte szent Pál apostol lefejezése előtt az utolsó éjjelt, a jobb oldaliba pedig beledobták szent Pál apostol holttestét a kegyetlen hóhérok és innen temette azután szent **Lucina** asszony a holttestet oda, a hol most van, s mely felett a gyönyörű szent Pál temploma van.

S most ugyanazon úton visszamegyünk s átjutunk a **via Appia**-ra honnan a katakombáknak vesszük utunkat. Csak azt kérdezzük: **San Callisto**, és egy jó órai gyaloglás után ott vagyunk a **katakombáknál**.

A katakombák! Ki ne hallotta volna már ezt a szót és kinek ne lett volna forró vágya e megszentelt mélységbe leszállani? Bizony, bizony; ha mi már elfáradunk, ha ez utat egyszer szép úton tesszük meg, mily áldozatot hoztak akkor a mi keresztény őseink, a kik sokszor sötét éjjel, fáradtan, üldöztetve, ezer életveszély között jöttek ide álutakon, a szent titkok megünneplésére. S itt látszik minejárt, mily szükséges e kis könyvecske a mi katolikus zarándokaiknak Rómában. Hozzám több szögedi asszony is csatlakozott; nagy esőben, hosszú

gyalogolás után végre ott vagyunk a katakombák bejáratánál. Ép le akarunk szállani, de az okos szögedi asszony azt mondja, hiszen nem érdemes ide jönni, itt nincs mit nézni, ez csak olyan, mint egy stáció. Magyarázgattam neki, hogy itt nem fenn van a látnivaló, hanem lent a föld alatt; itt több mint száznolcvanezer vértanú és millió keresztény nyugszik az első századokból, sokan csak azért jönnek ide messze földről, hogy a katakombákat lássák. S mit gondoltok, használt valamit e beszéd? Dehogy, visszafordult az ostoba a katakombák ajtajától s még többen is tartottak vele. Ez bizony szomorú tudatlanság és önfejűség. Mi pedig mostan, annál nagyobb kegyelettel szálljunk le a szentek templomába.

Tudjátok, hogy az első keresztények az üldöztetések közepette kénytelenek voltak istentiszteleti összejöveteleiket a városon kívül s ott is csak a föld alatt megtartani; ide is temették el holtaikat. Így keletkeztek a földalatti helységek és méltán megérdemlik csodálatunkat, ha meggondoljuk, hogy csak magának szent **Kallixt** pápa katakombájának folyosói **45 kilométer hosszúságot** tesznek ki. S ezen földalatti folyosók fokozatosan mennek lejjebb és lejjebb. Azért van itt is első emelet, második emelet s így tovább. Itt láthatjuk a régi pusztulófélben lévő falfestményeken, hogy az első keresztények is teljesen ugyanazt hitték, mit mi hiszünk és így nem is csoda, ha az eretnekek közül sokan a katakombák ékesen szóló nyelve által meggyőzve, Isten kegyelme hívó szózatát követték és visszatértek a katolikus egyházba.

Mily érzelmek támadnak szivünkben, ha égő gyertyával kezeinkben haladunk e szent helyeken? Hányszor tartották itt, ugyanezen helyeken az első keresztények az üldöztetések közepette istentiszteleteiket, hányszor törtek ide is rájuk gyilkoló ellenségeik, és hányan haltak itt hitükért hős halált, hányszor temették ide a márti-

rok véres holttetemeit, s hány keresztény nyugszik itt a dicső feltámadás boldog reményében? Bizony, szebb ájtatosságot még nem végeztünk életünkben, mint mikor égő gyertyácskával kezünkben az ott nyugvó szentekhez intéztük könyörögve a mindenszentek litániáját, s mikor utána hálaadásul tiszta szívből megszólalt énekünk: **Téged Isten dicsérünk.** Istenem, tedd méltókká lelkünket arra, hogy egykor a katakombák szenteivel együtt örökre dicsérhessen.

A katakombákból felszállva, az Appia-úton haza felé tartunk, azonban útköben még megnézzük a **“Domine quo vadis”** templomát.

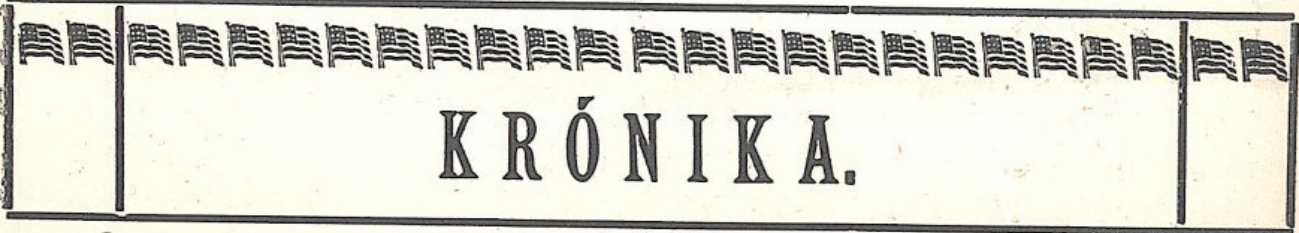

E templom története a következő:

Midőn Nero idejében a keresztény név kiirtására ezrével öldösték a Kolosszeum porondján a szenteket, Róma keresztényei kérve kérték szent Pétert, hagyja el a várost, ne tegye életét ő is kockára, hiszen mi lesz a nyájjal pásztor nélkül? Sokáig habozott szent Péter, de végre engedett s jámbor imákat mondva, távozott püspöki városából, Rómából. Ép az Appia úton ment, ott ahol most az előbb említett templom áll. A mint így megy, Istenem, kivel találkozik, kit lát maga előtt? Senki mást, mint az édes Üdvözítőt, a mint a súlyos kereszttel a vállán Róma felé tart. Leborul szent Péter s kérdi: **“Domine, quo vadis?”** **“Uram, hová mégy?”** s az úr szomorúan mondá: elmegyek Rómába, hogy újra keresztre feszítsenek. Ekkor az Üdvözítő eltűnt. A többit úgy is tudjátok. Szent Péter követte Isten akaratát, visszafordult Rómába s ott adta szent hitükért életét. Ez a **“Domine quo vadis”**-templom története.

De mára már eleget láttunk, s bizonyára a mai fárasztó út után édes lesz a pihenés.

— Folytatjuk. —

KRÓNKA.

— **Egy hitközség megtérése.** Dél Amerika partvidékén van Old-Providence nevü sziget. Stroebele Alfréd hittérítő 6 évvel ezelőtt arra járt, de ott csak protestánsokkal találkozott. Kérésére a pásztor, Rev. E. Howard szívesen megengedte, hogy 3 héten át az ő templomában predikáljon Father Stroebele. A missió végén az **egész protestáns hitközség katolikussá lett** — pásztorostul, hivistül, mindenestül! — Ez új egyház bár még csak 4 éves, már a második templomot építi, hogy folyton szaporodó kiveinek helyet adhasson. — Van egy csúf közmondás, de jó értelemben itt is megjárja: “Fogadd be a tótot, kiver a házadból”.

** **Cook “Jákob” és Peary “Ézsau”.** Most, hogy a földgömb északi sarka állítólag fölfedeződött, a két sarkutazó ujságos veszekedése már a nevetségbe megy át. Ézsau és Jákob bibliai históriája jut eszünkbe, kik közül Ézsau, öregebbik, eladta jussát egy tál lencséért Jákobnak, a fiatalabbiknak. Mr. Peary korra nézve meg tapasztalat szempontjából idősebb, mint szerencsés vetélytársa, Mr. Cook. Hamarabb is kezdte az északi tenger-járást. De aztán egy kis szépség-hiba esett meg vele: elcsente pajtásától az utazáshoz szükséges kellékeket. Viszonzásul az lett a jutalma, hogy Cook meg az Északi sarkot csente el az ő orra elől. Az emberiségnek tulajdonképen mindegy, hogy melyikük ért előbb az északi célponthoz. Az a fő, hogy meg van. Cook bátorsága mindenesetre nagyobb, mert ő **előbb** merte önmagát kikiáltani északi sark-felfedezőnek. Már pedig ehhez évszázadokon át egy jeges-tengeri utazónak sem volt kurázsija. A bibliai Izsáknak mindegy volt, hogy melyik fia vitte be hozzá a pecsenyét. Az a fő, hogy ő jóllakott. Az emberiség, ez az északi sarokra éhes Izsák nem törődik jeget aszaló gyermekeinek szörszálascgatásával, minekutána úgy is megkapta már a maga rég óhajtott porcióját: az északi sarkot. A “bölc” tudósok csak hadd próbálgas-

sák a világot kiforgatni sarkaiból. Minden erőlködésüknek az a nótája, hogy az Uristen által már annyi ezredév előtt megteremtett nagyvilágnak egy picitől a sarki csúcs fölfedezéséig is oly rettenetesen hosszú emberi megerőltetésbe kerül. Némely "tudós" semmire se becsüli azt, hogy Isten megalkotta ezt a nagy mindenséget. De ugyanők késhegyre mennek egymással azért a kis dicsőségért, hogy ugyan melyik is látott meg egy apró porszemet hamarabb ebből a kis Földgömbből....

¶ **Jámbor milliomos.** Meghalt Harriman, a vasutkirályok feje. Millióinak gyűjtését csak 40 éves korában kezdte. 20 év alatt átlag minden esztendőben 20-nál több millió dollárt rakott félre. Pénzét mindig becsületes uton szerezte. Összevásárolt bukófélben lévő vasutakat. Azokat nagy költséggel megjavította, s ez által nem csak saját zsebének, de saját hazájának is használt. Sose felejtette el, hogy apja szegény protestáns püspök volt, ki évi 300 dollár jövedelemből nevelt fel féltucat gyereket. Harriman, a milliomos, minden vasárnap eljárt a templomba. Ha családjában valaki megbetegedett, külön imádságot kért a paptól. Templom-kerülő cselédséget nem tűrt. E férfin tiszta, vallásos élete azt a furcsa igazságot bizonyítja, hogy még a becsületes istenfélő emberből is válhatik milliomos. Kár, hogy számuk a milliomosok közt fehérholló. De még nagyobb kár, hogy a földhöz ragadt istenfélők között a milliomos még fehérholló számba se jöhet.

‡ **Még a kapanyél is elsül.** Egy ember meghuzta egy másik embernek az orrát, s ennek folytán egy harmadik ember katólikussá lett. Tréfának is örült dolog ilyen mondani és mégis megtörtént. A mikor Jackson az Egyesült Államok elnökségére pályázott kijelentette Randolph Tamás nevű jóbarátja előtt, hogy megválasztatása esetén Virginia kormányzóját, Floyd János közös barátjukat kinevezi miniszternek. Röviddel azután Jackson győztesen utazott Washingtonba. Ugyanazon kocsiban ült Randolph is, a kit mennyasszonya várt az esküvőre. Utközben Jackson kijelentette, hogy Floydot nem teszi meg miniszternek. Randolphot e szöszegés annyira kihozta sodrából, hogy Jacksonnak orrához kapott és azt dühösen rángatni kezdte. E szokatlan sértésért a megválasztott elnök Randolphot letartóztatta a

washingtoni végállomásnál. Az esküvő napját bizonytalan időre kellett halasztani. Floyd, kormányzó, a mint ennek az ujságból hírét vette, barátjának búbanatos menyaszonyát Richmondra invitálta szórakozni. A buzgó katolikus leány így került a protestáns Floydékhoz, hol csakhamar az egész családot a katolikus hitre térítette. — E kedves apróságot egy ügyvéd írta le, a kit meg maga Floyd kormányzó édesgetett a Szentegyháznak kebelébe. — Isten szándékának kivitelénél tehát egy elnöki orr játszotta a fő szerepet. — Nem igaz-e, hogy néha még a kapanyél is elsül ?

MUTATVANYSZAMOKAT bárkinek szivesen és ingyen küld a Hajnal kiadóhivatala.

VEGYEN HAZAI FEJKORPÁT

eltávolító szert. Eredménye biztos.

Akinek barnák a fogai; inkább ajánlja neki kitűnő hazai fogfehérítő szereimet. Nálam kaphatók: fejkorpa, hajhullás, arc-pattanás mitesser, májfolt, bőrvörösség, lábizzadás, fogfájás stb. elleni kitűnő hazai szerek. ———

MAGYARORSZÁGI

illatos mozdó szappanaim nagyszerűen finomítják a bőrt. — Árjegyzéket hazai szerekről ingyen küld

JOE MESSERSMITH, importer
9112 Buckeye Rd. CLEVELAND, O.

ÜGYNÖKEINK.

Cleveland, O. Bodig József. — Detroit, Mich. Pál István. — Hastings U. H., N. J. Kucsera János. — Lorain, O. Kiss Károly. — Mc Adoo, Pa. Szalay Jenő. — Mc Dowell, W. Va. Bikreszt Pál. — Pocahontas, Va. Kazai Mihály. — W. Hazelton Pa. Képes József. — Scranton, Pa. Sághi Lőrinc. — South Bethlehem, Pa. Konyár János. — South Bend, Ind. Áder János. So. Norwalk, Conn. Kun Pál. — Throop, Pa. Kovács Sándor. — Toledo, O. Danykó József, Székely Bálint. — Torrington, Conn. Kiss Károly. — Trenton, N. J. Szmoliga Béla. — Yonkers, N. Y. Mrs. Frank Karácsonyi.

Az ember legfontosabb szerve a gyomor.

Reá hárul a legnagyobb munka az eledel be fogadása, a táplálék megemésztése.

Leghíresebb orvosok állítják, hogy a gyomornak rendellenes működéséből származ aki legtöbb betegség.

Egy kis túlterheltség mindjárt gyomornyomást, görcsöt, fejfájást okoz.

Ha elejét nem veszi ezen tüneteknek úgy felfúvadások, majd savanyú szájbúzők, felbűfögések keletkeznek, mindmeggannyi jelel a gyomor senyvedésének, melyek az egész szervezetnek megrontásához vezetnek. **Szabályozza gyomra működését a híres Balsan-féle Balzsammal**, mely már oly számosakat mentett meg a gyomor betegségek hosszú sorától.

Ne szenvedjen ne halogassa baját!

Már egy üveg elfogyasztása is meghozza jó étvágyát, elmaradnak fejfájásai, kellemetlen felbűfögései s a gyomrot rendes működésbe hozza.

Egy üveg ára 50 cent. 3 üveget bérmentve küldünk.
Egyedüli készítője s árusítója

H. BALSON magyar gyógyszer-tára
27 Monroe St. 3-ik utca sarkán. Passaic, N. J.

MAGYAROK!

Ha pénzt akartok szerezni, ha házat, lotot vagy farmot akartok venni, forduljatok bizalommal ezen cimhez:

The Philip Richmond Realty Exchange

150 Second Street

.. .. .

Passaic, N. J.

Tűz-, élet- és baleset biztosítás.

 A Fő tiszteendő római-és görögkatholikus papság szives figyelmébe ajánljuk a Haj-
:: nal kiadó hivatalában hapható ::

keresztleveleket és
házassági leveleket.
 Latin nyelven. Finom papiron.
12x17 nagyságban. Darabonként 2c.

: Telefon: :
1734 Passaic.

LABAS ANDRÁS

102 2-nd St.
Passaic, N.J.

Temetkező és Bebalzsamozó Intézete.

Minden e szakmába vágó megbizatásnak lelkiismeretesen, pontosan és olcsón tesz eleget. **Kocsik** temetésekre, e-küvökre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre, bármely percben olcsón kaphatók.

Mrs. F. Rowinski 51. Monroe St. Passaic, N.J.

Temetkezési és Bebalzsamozási Intézete. Kocsik temetésekre, esküvökre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre - éjjelnappal kaphatók. - **Telefon: 396. L. 1. Passaic.** - Jutányos árak!

Tavaszi - nyári mulatságok, bálók, piknikek legalkalmasabb,
legkedveltebb helye Garfielden (N. J.) a

...Hotel German Castle...

Tulajdonosa: **Richard Faber.**

Szép park. — Izletcs ételek, tiszta italok. — Szobák.

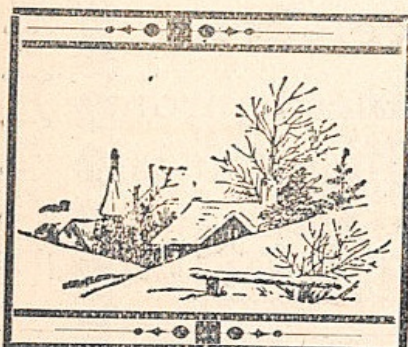
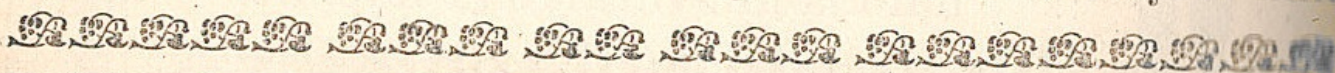

Legszébb, legolcsóbb, legalkalmasabb ajándék az
Ó- és Újszövetség története képekben azaz

A KÉPES BIBLIA

50 színes kép magyarázattal! — 100 oldal
Diszes vászonkötésben. Ára 80 cent.

Megrendelhető a Hajnal-nál.

Campbell Morrell & Company

A legolcsóbb bevásárlási forrás

ÉPÜLET-ANYAGOKBAN

Téglát, meszet, cementet, anyagsöveket stb. minden
fajtában, pontosan és a legjutányosakban szállítunk.

Cim: Campbell Morrell & Co. Park Place &
Water Street, — PASSAIC, N. J.

The Passaic Trust and Safe Deposit Co.

Legközelebbi alkalommal tekintse meg új üzleti helyi-
ségünket s annak elsőrendű berendezését (Eurglar
Proof vaults) 241 MAIN AVENUE.

Betett pénzek után 4% kamatot fizet.

A társulat széleskörű pénzküldő irodával is rendelkezik,
mely Europa minden országába rövid idő alatt szállít pénzeket.

CHAS. A. BICZAK,

zászló és jelvénykészítő

222 3rd St. Passaic, N. J.

Zászlók 35 dollártól feljebb.

Jelvények 5 centtől feljebb.

Sapkák 1 dollártól feljebb.

Ájtatossági tárgyak. Imakönyvek, szentképek, feszületek, olvasók — Egyházi, egyesületi, üzleti nyomtatványok. Alapszabályok, tagsági és beteglátogató könyvecskék, plakátok, meghívók, szinlapok, ticketek. Számlák, szerződések, levélpapírok. — Pompás kivitelű egyesületi felszerelések, díszek, kellékek. Zászlók, egyenruhák, díszsapkák, jelvények, elnöki kalapácsok, szavazó dohozok — Lélek-nemesítő keresztény olvasmányok.

Izléses kivitel! — Tartós anyag! — Jutányos ár!

MOSKOVITZ EMIL

182. SECOND STREET PASSAIC, N. J.

A legkitünőbb, legtartósabb és legcsinosabb bútorok raktára. - Különöse berendezve a magyarság igényeire. Mindennemű házi tárgyak; párnák stb. - Közkedvelt bevásárlási forrás.

◆◆ I. H. MAAS. ◆◆

Passaic magyarság kedvelt fényképésze. Minden e szakmába vágó rendelést, felvételt tisztán, gyorsan finoman eszközöl. Nyitva mindennap reggel 8-tól este 10-ig. J. H. MASS fényképész. - 37 Monroe St.

Nagy ujdonság!

BUDAPESTI ÁRUHÁZ

név alatt üzletemet megnagybbitottam és most, hogy a dusan felszerelt raktáramat megmutathassam, nagy megnyitást rendezek, melyen az összes raktáron lévő áruk, ugymint női és férfi ruhakelmék, divatáru cikkek, menyasszonyi kélengyék, keresztelő ruhák, férfi és női kalapok stb. cikkek áron alul lesznek - elárusítva. - Tömeges látogatást kérve, tisztelettel a

BUDAPESTI ÁRUHÁZ (M. Ehrenfeld tulajdonos.)

188-190-192 Második utca és Monroe utca sarkán, Passaic, N. J.

Merchant Bank of Passaic, 183 Passaic Str.

ROBERT D. KENT, elnök.

JOHN HARDIFER, alelnök.

..... Tőke 50,000 dollár.

Takarék betétek után 4 százalékos kamatot fizet.

- Vidéki betevőkre különös gondot fordít. -

Hivatalos órák : délelőtt 9-től délután 4 óráig.

Passaic magyarságának egyik legkedveltebb bankja.

HIRDETÉSEKET olcsó áron felvesz

a „HAJNAL“ kiadóhivatala.

CHARLES A. BICZAK

KÖNYVNYOMDÁJA

— ÉS —

KÖNYVKÖTÉSZE

222 Third St. Passaic, N. J.

Elvállal: egyleti nyomtatványok,
alapszabályok, levélpapírok,
boritékok, meghívók,
plakátok elké-
szítését.

500 báli ticket .. \$1.50-től feljebb.

Jutányos
árak!

„Izléses..
kivitel!

A világ legdrágább kincse: az egészség!

Magyar pap kórháza Amerikában.

Isten segédelmével eddig 200-nál több betegségnek találtam meg gyógyító-írját a világhírű wörishofeni plébános, a néhai való „Father Kneipp“ csalahatatlan gyógyításával. Öt esztendei amerikai lelkipásztorkodásom alatt 4000 beteg fordult meg a kezem alatt. West-Virginiától Bostonig, Atlantic Citytől Harrisburgig tömegesen járultak elém a szenvedők. Angolok és németek, tótok, csehek és lengyelok. De még négerok is. Kedves ma-

gyar honfitársaim seregestül kerestek föl. Aki személyesen nem jöhetett, levélben panaszkolta el bajját. Hogy bizalmát senki sem pazarolta érdemetlenre, mutatja a temérdek köszönő levél, hálaírat. Sok százra rug a számuk s az érdeklődő ritka szép tapasztalatot merithet belőlük. Tífuszt, tüdőlobbot, vérhányást, vörhenyt, váltólázatot --- mondhatnám --- egész könnyű szerrel gyógyítok. Epe-, vese-, hólyagkőből operáció nélkül kigyógyítottam szenvedő embertársaimat. Vérmérgezésből az utolsó perében, már a halál révén sikerült visszaadnom a sir szélén állókat az életnek. Legutolsó betegem 15 évi rheuma következtében szivbajában sehohsem talált enyhülést. Meggyógyítottam. Gyógyításom egyszerű, természetes.

Hideg víz, biztos hatású füvek, szigoruan megszabott életmód. — Honfitársaimnak bármely pillanatban rendelkezésükre állok.

Father CHAS. POLICSEK

General Director of the American-Carlsbad Sanitarium
780 14-th Ave So. Lorain, Ohio.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző

...Pénzszállító és váltó üzlete..

Főüzlet: 127 2-dik utca Passaic, N. J.

Magyarországi bizományi iroda:

—: Budapest, VII., Király-utca 103. :—

Fióközletek:

So. Bethlehem, Pa. — Wharton, N. J.

Alpha, N. J. — Franklin Furnace, N. J.

A New Jersey állami törvényeknek megfelelően 35,000
dollár biztosíték az államnál.

Pénzt a legolcsóbban és leggyorsabban szállit Magyarországra, valamint bármely világrészbe. Kérem egyuttal ügyfeleimet, ha pénzt akarnak Magyarországból kihozatni, például birtokeladásból, árva-pénztárból, takarékpénztárból, vagy bármely más célból, úgy a költségek megtakarítása céljából adják fel budapesti irodám címére, Budapest, VII., Király utca 103 és én az ott megbízott összeget, dollár értékben, hiány nélkül kifizetem.

Hajójegyeket Európába vagy Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen elkisérem a hajókhoz.

Jogügyekben mindennemű okiratok, szakszerűen kiállittatnak és a törvényeknek megfelelően elintéztetnek.

Utbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot, ingyen és szlvesen adok.

H A J N A L.

No. 10. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Okt. 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Szerkeszti: Messerschmidt Géza plébános, Passiac-on, New Jersey

REPRINT EDITON

Készítette: Dudás Róbert Gyula, 2015-ben